

Ses Türk Müziği

HAZIRLIYAN: HİLMİ RİT

Müziğimize büyük hizmetleri dokunmuş olan değerli sanatkârın 35 aded eseri vardır ve kendisi uzun yıllar sanat yazıları yazmış, İzmir Radyosu müdürlüğünde bulunmuştur

RÜŞTÜ
ŞARDAĞ

MAKAMI BAŞINDA — Şardağ, halen İzmir Belediyesi Teftiş Heyeti Reisidir.

İZMİR'Lİ bir bestekâr ve kalem adamı: Rüştü Şardağ.

Türk kitaplığına biri Farsçaya, biri Fransızcaya çevrilmiş altı eser veren, yıllarca İstanbul ve Ankara basınında sanat yazılarını zevkle okuduğumuz Rüştü Şardağ'ın biz, besteciliği dolayısıyla müzik cephesi üzerinde durmak istiyoruz.

Halen İzmir Belediyesi Teftiş Heyeti Reisi olan ve aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığı tercüme kurulu âzalıği sıfatını da muhafaza eden değerli bestekârla karşı karşıyayım:

S — «Sanat hayatınız?»

C — «1916 senesinde Halep'te doğmuşum. Çocukluğum Beylerbeyi, Çamlıca ve Üsküdar'da geçmiştir. Üsküdar Altunizade İlkokulu, Trabzon, İstanbul Öğretmen Okulları, Gazi Eğitim Enstitüsü, Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü öğrenim yerlerim oldu. Elbistan derebeylerinden Ömer Ağanın oğlu rahmetli alay kâtibi Mehmet Atif Beyin ve annesi Şam'lı, babası Rumeli'li olan gene rahmetli Melek Hanımın oğluyum. Evliyim ve iki kız babasıyım. Musikide en çok faydalandığım insan, makamâtı ve usulleri öğrendiğim babam olmuştur. 1938

ile 1950 yılları arasında Ankara'da muhtelif lise ve ortaokullarla, konservatuvar ve müzik öğretmen okulunda Türkçe-edebiyat öğretmenliği, fonetik asistanlığı yaptım. 1950 yılından bu yana İzmir'li oldum. Bendeki musiki sevgisi, ince ve duygulu bir insan olan babamın etkisi ile doğdu. Ondan çok şey öğrendim. Şeyh Sadî'nin bir cümlesine uyup, siyasete ölünceye kadar karışmamayı bana o telkin etti. Diğer bir düşüncesi ise şuydu. Doğu tarihi ve uygarlığı parça parçadır, kopuk kopuktur. Şark'ta, vefa duygusu genel olarak yoktur. Ama Şark nedir,

hastalıkları nedir, büyük tarafları nelerdir; bunları kavramak için Doğu'ya eğilmek gerekir. Ben, divan şiirimize, derken İran şiirine ve İzmir Radyosunu kurduğum, teşkilâtlandırıdığım zamanlarda da klâsik musikimizin beste alanına eğildim. Bir kompozisyona varabilecek miyim bilmem.»

S — «İzmir Radyosunun kuruluşuna ait bir hatıra?»

C — «Sokakta, ağaç altında akort yaptığımız günlerde, bir fuar sezonunda üç radyonun saz ve seslerinden katışık meydana faslı yapıyorduk. Aziz dostum rahmetli Şerif İçli, Hakkı Derman kardeşimin terden eline yapışmış, sucuk gibi sırlı sıklam fanilâsını göstererek, 'Şardağ, ben bugün kalbten ölmezsem, başka zaman hiç ölmem,' dedi. Onu, en modern, rahat, mânen huzur içinde olduğunu sandığım bir radyoda kalbten kaybedince, o sözünün bir bıçak gibi içimi yeniden burktüğünü hissedip yandım.»

S — «Eserlerinizin miktarı?»

C — «35 aded eserim var. Bunun yirmisini güneş yüzüne çıkarmam. On beşi ise radyolarımızın belirli sanatkârları tarafından okunmaktadır.»

S — «Son zamanlarda plâklara geçen fantezi eserlerinizle yapmak istediğiniz yenilik?»

C — «Dede Efendi yetmiş yaşına yakın vals usulünü batıya kulak vererek semal adı ile musikimize sokarken hatâ 'Yeni-kâr' anlamına Kâr-ı nev'ini yaratırken, kimse gık diyemedi. Bizler, yeni denemeleri yapanlar araştırmacı, belki de birer karıştırıcıyız. Ama bir gün er-

İSFAHAN'DA — Rüştü Şardağ, 1958 yılında İran'a yaptığı bir seyahat sırasında İsfahan Edebiyat Fakültesinde görülüyor. Sağındaki fakülte dekanı, Faruki Boydır.

babi çıkıp muhafazakâr görüşleri hallaç pamuğu gibi dağıtacak ve 'yeni musiki'-yi tutturacak.»

S — «Klâsizmeye taraftar değil misiniz? Hele radyolarımızda okunan şarkılarınızın çoğu klâsik tavrıda iken?»

C — «Klâsizmeye karşı değilim; hayranım üstelik. Halk müziğini de çok severim. Meyhane, fasıl musikisine de eğilirim zaman zaman. Batı tekniği, uygarlığımızda bize öncü olmak şartıyla, bu çeşitli müzik kollarımızdan bir 'yeni'ye ulaşacağımıza inanıyorum. Klâsik musiki, kutsal hâtimeimizdir. Her gün dinlemek doğru değildir.»

S — «Sizce bu yeni Türk müziğini batılı anlamda çalışan müzisyenler mi kuracak?»

C — «Onlar yarım yüzyıl bu işi yapamadılar. Türk müziği mensupları içinden batıyı anlamış, savmış olanlarda sıra şimdi.»

S — «Musikimiz için hazırlanmış bir hüküm var: 'Acı, ıstırap verici' diyolar. Doğru mu sizce?»

C — «Ben buna çok temas ettim. Eski şiirimizi ve musikimizi kuran ve yaratanlar, madde ve mânâca gözde ve bahtiyar kişilerdi. Kendi sevinç ve âlemlerini anlatmak bencilliklerinden sıyrılıp, melâlin şiirini yazdılar, bestesini yaptılar. Anlamayanları kaç asır önce Nevres-i Kadim uyarmıştır. Sözlerine onun şu beyti ile son vermek isterim:

«Biderdim ey felek bana bir gam
tedarik et
Bir başka zevk özge bir âlem
tedarik et.»

İZMİR RADYOSU MÜDÜRÜ — Sanatkâr,
İzmir Radyosu müdürü olduğu sıralarda,
Fuat Edip Baksı, Ârif Sami Tokar, Mü-
zeyyen Senar ve Safiye Aylâ ile birlikte.

HÜZZAM ŞARKI

Usulü: Semai

Gâste: Ög. Fuat Edip Baksı
Beste: Rüşti Şardag

Aranağme

U zungul lar ö te sin den ha ti ru mi so ra yım mi
Sa na gö nül bah çe sin den bir de met gül ve re yim mi
gül ve re yim mi Ca nım be nim gü lüm be nim
Bir de met gül de re yim mi
Sen den ha ber gel me yin ce bir kar ya
gar in ce in ce Sev gi lim di ye
her ge ce ka ranlı ğı sa ra yım mi Sa ra yım mi
Ca nım be nim gü lüm be nim ka ranlı ğı Sa ra yım mi

Uzun yıllar ötesinden hatırım sarayım mı
Sana gönül bahçesinden bir demet gül vereyim mi
Canım benim gülüm benim bir demet gül vereyim mi
Senden haber gelmeyince bir kar yağar ince ince
Sevgilim diye her gece karanlığı sarayım mı
Canım benim gülüm benim karanlığı sarayım mı
Almamış gibi yazımı güldürmesen de yüzümü
Dile getirip sazımı bir selâm göndereyim mi
Canım benim gülüm benim bir selâm göndereyim mi

İSTANBUL RADYOSUNDAN TÜRK MÜZİĞİ SEÇMELERİ

14.9.1963

- 13.00-13.20 Salih Dizer
15.40-16.00 Tülin Yakar Çelik
18.30-19.00 İleri Türk Musikisi
Konservatuarı
20.40-21.00 Aylâ Büyükataman

15.9.1963

- 10.00-10.30 Seçtiğiniz Şarkılar
14.00-14.30 Beraber Şarkılar
16.15-16.30 Mustafa Kandıralı
20.40-21.00 Nadir Hilkat Çulha

16.9.1963

- 13.00-13.20 İnci Atalay
18.30-19.00 Radyo Karma Faslı
19.40-20.00 Ekrem Kongar
20.40-21.00 Mülkiye Ecevit
21.30-22.00 Küçük Koro

17.9.1963

- 9.00-9.20 İstanbulun Sesi
12.10-12.30 Süheylâ Gürses
13.00-13.20 Ahmet Çağan
13.45-14.00 Melâhat Pars
18.30-19.00 Radyo Erkekler Faslı
19.40-20.00 Cevriye Ceyhan
20.40-21.00 Muzaffer Birtan
21.30-21.45 Güzide Kasacı

18.9.1963

- 12.10-12.30 Sabite Tur Gülerman
13.00-13.20 Zeki Müren
17.45-18.00 Nigâr Uluerer
18.30-19.00 Radyo Küme Faslı
19.40-20.00 Necdet Cici
20.30-20.45 Niyazi Sayın - Necdet
Yaşar
21.40-22.00 Radife Erten

19.9.1963

- 12.10-12.30 Recep Birgit
13.00-13.20 Mefharet Yıldırım
13.45-14.00 Tacettin Uygun
17.45-18.00 Bülent Oral
18.30-19.00 Radyo Karma Faslı
19.40-20.00 Necmi Rıza Ahiskan
21.00-21.20 Şükran Doruk

20.9.1963

- 9.00-9.20 İstanbulun Sesi
13.00-13.20 Aylâ Büyükataman
18.30-19.00 Radyo Kadınlar Faslı
19.40-20.00 Orhan Şener
21.30-22.00 Klâsik Koro

